

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

3^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 29-01-2024 με την εξής σύνθεση Ιωάννης Λαμπρόπουλος, Πρόεδρος, Αγγελική Πουλοπούλου, Εισηγήτρια και Βικτωρία Πισμίρη, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 19.12.2023 προδικαστική προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης 2061/21.12.2023 της εταιρείας «...» και τον διακριτικό τίτλο «...», που εδρεύει στην ... επί της οδού ... (εφεξής «προσφεύγουσα»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της ... (εφεξής «Αναθέτουσα Αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Παρέμβαση άσκησε η εταιρία με την επωνυμία «...» με (δ.τ. ...) (εφεξής «παρεμβαίνουσα») που εδρεύει στο ... επί της οδού ... και ... όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση των υπ' αριθμ. .../5.12.2023 και .../11.12.2023 αποφάσεων του ... , καθώς και των υπ' αριθμ. ... /4.12.2023, ... /5.12.2023 και ... /11.12.2023 Πρακτικών της Επιτροπής Διεξαγωγής του Διαγωνισμού που ενσωματώνονται στις προσβαλλόμενες αποφάσεις και κάθε συναφούς πράξη ή παράλειψης της Αναθέτουσας Αρχής, κατά το σκέλος που με αυτές απορρίφθηκε η οικονομική προσφορά της και αποφασίστηκε η οριστική κατακύρωση της σύμβασης στην παρεμβαίνουσα εταιρία και οι οποίες εκδόθηκαν στο πλαίσιο του διαγωνισμού της Αναθέτουσας Αρχής με τίτλο «Ανοιχτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός κάτω των ορίων για την ανάθεση ...

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Αριθμός απόφασης 341/2024

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής, έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 600 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ...), καθώς και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»).

2. Επειδή, με την υπ' αριθμ. πρωτ. .../25-10-2023 διακήρυξη της Αναθέτουσας Αρχής, προκηρύχθηκε ανοικτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός, κάτω των ορίων (μέσω ΕΣΗΔΗΣ) για την ... με εκτιμώμενη αξία 90.322,58€ χωρίς ΦΠΑ. Κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής. Ο διαγωνισμός αναρτήθηκε την 03.11.2023 στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) με Α.Δ.Α.Μ. ... και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε συστημικό αριθμό ...

3. Επειδή, ο ως άνω διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του και της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 και η ένδικη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV αυτού, περί έννομης προστασίας κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

4. Επειδή, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε στις 20.12.2023 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις κοινοποιήθηκαν στην προσφεύγουσα στις 11.12.2023, μετ' εννόμου συμφέροντος και εν γένει παραδεκτώς καθόσον η προσφεύγουσα, που επιδιώκει την ακύρωση της απόρριψης της προσφοράς της, καθώς και την ανάδειξη της παρεμβαίνουσας ως αναδόχου, ώστε να ανατεθεί σε αυτήν η σύμβαση. Η προσφεύγουσα απαραδέκτως βάλλει κατά της συμπροσβαλλόμενης υπ' αριθμ. .../5.12.2023 απόφασης της αναθέτουσας, δοθέντος ότι, η εν λόγω απόφαση έχει ενσωματωθεί στη μεταγενέστερη υπ' αριθμ. .../11.12.2023 εκτελεστή απόφαση της κατακύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού στην παρεμβαίνουσα.

5. Επειδή, εμπροθέσμως, κατ' αρ. 365 παρ. ν.4412/2016, και δη στις 04-01-2024, η Αναθέτουσα Αρχή ανάρτησε στην «Επικοινωνία» του

Αριθμός απόφασης 341/2024

ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού και κοινοποίησε τις υπ' αριθμ. πρωτ. .../4.01.2024 απόψεις της επί της προσφυγής.

6. Επειδή, στις 02.01.2024, η παρεμβαίνουσα ανήρτησε την παρέμβασή της στο ΕΣΗΔΗΣ εμπροθέσμως, με προφανές έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς. Επιπλέον, η παρεμβαίνουσα κατέθεσε εμπροθέσμως το από 09.01.2024 συμπληρωματικό υπόμνημα της.

7. Επειδή, στον υπό κρίση διαγωνισμό συμμετείχε η προσφεύγουσα και άλλοι τρεις οικονομικοί φορείς, δηλαδή, η παρεμβαίνουσα εταιρεία, η εταιρεία «...» με δ.τ. «...» και η εταιρεία «...». Με το από με αρ. πρωτ. .../4.12.2023 Πρακτικό της Επιτροπής Διεξαγωγής του Διαγωνισμού πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος των δικαιολογητικών συμμετοχής – τεχνικών προσφορών και διαπιστώθηκε ότι η εγγύηση συμμετοχής της προσφεύγουσας εταιρίας ... είναι αντίθετη με την κείμενη νομοθεσία και ως εκ τούτου η εν λόγω Επιτροπή εισηγήθηκε την απόρριψη της συμμετοχής της και την αποδοχή των προσφορών των υπολοίπων εταιριών. Στη συνέχεια, με το με αριθ. πρωτ. .../5.12.2023 Πρακτικό, η Επιτροπή του Διαγωνισμού προέβη σε ηλεκτρονική αποσφράγιση των υποφακέλων «Οικονομική Προσφορά» και έκρινε ότι υπάρχει ασάφεια στην προσφορά της εταιρίας «...» με δ.τ. «...», και στην προσφορά της εταιρίας ... και εισηγήθηκε την απόρριψη των ανωτέρω προσφορών και την ανάδειξη της παρεμβαίνουσας εταιρίας ως αναδόχου της σύμβασης. Τα ως άνω Πρακτικά επικυρώθηκαν με τη με αριθμό .../5.12.2023 απόφαση του Αναπληρωτή Προϊσταμένου της Διεύθυνσης του ... με την οποία έγινε αποδεκτή η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας εταιρίας και αποφασίστηκε να κληθεί να υποβάλει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης. Εν συνεχεία, με το με αριθ. πρωτ. .../11.12.2023 Πρακτικό της Επιτροπής του Διαγωνισμού πραγματοποιήθηκε έλεγχος των δικαιολογητικών κατακύρωσης της παρεμβαίνουσας εταιρίας και κρίθηκε ότι αυτά είναι σύμφωνα με τη νομοθεσία και ως εκ τούτου η Επιτροπή εισηγήθηκε την κατακύρωση της σύμβασης στην ως άνω εταιρεία. Το ως άνω Πρακτικό επικυρώθηκε με την με αριθ. πρωτ. .../11.12.2023 απόφαση του Αναπληρωτή Προϊσταμένου της Διεύθυνσης του ... με την οποία αποφασίστηκε η ανάθεση της σύμβασης στην παρεμβαίνουσα εταιρία.

8. Επειδή, στο άρθρο 72 του ν. 4412/2016, όπως συμπληρώθηκε με το με το άρθρο 43 παρ. 5 του ν. 4605/2019, ΦΕΚ Α 52/1.4.2019, προβλέπεται

Αριθμός απόφασης 341/2024

ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές ζητούν από τους προσφέροντες να παράσχουν, κατά περίπτωση, τα ακόλουθα είδη εγγυήσεων: α) «Εγγύηση συμμετοχής», το ύψος της οποίας καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης σε συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, αριθμητικώς και ολογράφως σε ευρώ, και δεν μπορεί να υπερβαίνει το 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης μη συνυπολογιζόμενων των δικαιωμάτων προαίρεσης και παράτασης της σύμβασης εκτός ΦΠΑ, με ανάλογη στρογγυλοποίηση [...] 3. Οι εγγυήσεις των παραγράφων 1 και 2 εκδίδονται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4364/ 2016 (Α'13) που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη - μέλη της Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη-μέλη της ΣΔΣ και έχουν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα αυτό. Μπορούν, επίσης, να εκδίδονται από το Ε.Τ.Α.Α. - Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. ή να παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού. Αν συσταθεί παρακαταθήκη με γραμμάτιο παρακατάθεσης χρεογράφων στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα τοκομερίδια ή μερίσματα που λήγουν κατά τη διάρκεια της εγγύησης επιστρέφονται μετά τη λήξη τους στον υπέρ ου η εγγύηση οικονομικό φορέα. 4. Οι εγγυήσεις του παρόντος άρθρου περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: α) την ημερομηνία έκδοσης, β) τον εκδότη, γ) την αναθέτουσα αρχή προς την οποία απευθύνονται (ή τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής στις περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών), δ) τον Αριθμό της εγγύησης, ε) το ποσό που καλύπτει η εγγύηση, στ) την πλήρη επωνυμία, τον Α.Φ.Μ. και τη διεύθυνση του οικονομικού φορέα υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση, ζ) τους όρους ότι: αα) η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και της διζήσεως, και ββ) ότι σε περίπτωση κατάπτωσης αυτής, το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται στο εκάστοτε ισχύον τέλος χαρτοσήμου, η) τα στοιχεία της σχετικής διακήρυξης ή πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών του διαγωνισμού» (όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 107 παρ. 5 του ν. 4497/2017, ΦΕΚ Α 171/13.11.2017) «θ) την ημερομηνία λήξης ή τον χρόνο ισχύος της εγγύησης, ι) την ανάληψη υποχρέωσης από τον

Αριθμός απόφασης 341/2024

εκδότη της εγγύησης να καταβάλει το ποσό της εγγύησης ολικά ή μερικά εντός πέντε (5) ημερών μετά από απλή έγγραφη ειδοποίηση εκείνου προς τον οποίο απευθύνεται και ια) στην περίπτωση των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης και προκαταβολής, τον αριθμό και τον τίτλο της σχετικής σύμβασης. 5. Η αναθέτουσα αρχή επικοινωνεί με τους φορείς που φέρονται να έχουν εκδώσει τις εγγυητικές επιστολές προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητά τους.. ». Περαιτέρω, στο άρθρο 2.2.2 της διακήρυξης του επίμαχου διαγωνισμού, υπό τον τίτλο «Εγγύηση συμμετοχής», προβλέπεται ότι: «2.2.2 Εγγύηση συμμετοχής 2.2.2.1. Για την έγκυρη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης, κατατίθεται από τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς (προσφέροντες), εγγυητική επιστολή συμμετοχής, που ανέρχεται στο ποσό ίσο με το 2% της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., με στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Συγκεκριμένα, το ύψος της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής ανέρχεται στο : Ποσό εγγυητικής (ποσοστό 2%) «...» CPV: ... Αξία χωρίς Φ.Π.Α. 90.322,58 € 1.806,45 € Στην περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, η εγγύηση συμμετοχής περιλαμβάνει και τον όρο ότι η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στην ένωση. Η εγγύηση συμμετοχής πρέπει να ισχύει τουλάχιστον για τριάντα (30) ημέρες μετά τη λήξη του χρόνου ισχύος της προσφοράς, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 2.4.5 της παρούσας, άλλως η προσφορά απορρίπτεται. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, πριν τη λήξη της προσφοράς, να ζητά από τον προσφέροντα να παρατείνει, πριν τη λήξη τους, τη διάρκεια ισχύος της προσφοράς και της εγγύησης συμμετοχής. Οι πρωτότυπες εγγυήσεις συμμετοχής, πλην των εγγυήσεων που εκδίδονται ηλεκτρονικά, προσκομίζονται, σε κλειστό φάκελο με ευθύνη του οικονομικού φορέα, το αργότερο πριν την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών που ορίζεται στην παρ. 3.1 της παρούσας, άλλως η προσφορά απορρίπτεται ως απαράδεκτη, μετά από γνώμη της Επιτροπής Διαγωνισμού. 2.2.2.2. Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στον ανάδοχο με την προσκόμιση της εγγύησης καλής εκτέλεσης. Η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στους λοιπούς προσφέροντες σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 72 παρ. 3 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει. 2.2.2.3. Η εγγύηση συμμετοχής καταπίπτει, αν ο προσφέρων α) αποσύρει την προσφορά του κατά τη διάρκεια ισχύος αυτής, β) παρέχει, εν γνώσει του, ψευδή στοιχεία

Αριθμός απόφασης 341/2024

ή πληροφορίες που αναφέρονται στις παραγράφους 2.2.3 έως 2.2.8, γ) δεν προσκομίσει εγκαίρως τα προβλεπόμενα από την παρούσα δικαιολογητικά (παράγραφοι 2.2.9 και 3.2), δ) δεν προσέλθει εγκαίρως για υπογραφή της σύμβασης, ε) υποβάλλει μη κατάλληλη προσφορά, με την έννοια της περ. 46 της παρ. 1 του άρ. 2 ν. 4412/2016, στ) δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής να εξηγήσει την τιμή ή το κόστος της προσφοράς του εντός της τεθείσας προθεσμίας και η προσφορά του απορριφθεί, ζ) στις περιπτώσεις των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 103 του ν. 4412/2016, περί πρόσκλησης για υποβολή δικαιολογητικών από τον προσωρινό ανάδοχο, αν, κατά τον έλεγχο των παραπάνω δικαιολογητικών, σύμφωνα με τις παραγράφους 3.2 και 3.4 της παρούσας, διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν στο ΕΕΕΣ είναι εκ προθέσεως απατηλά, ή ότι έχουν υποβληθεί πλαστά αποδεικτικά στοιχεία, ή αν, από τα παραπάνω δικαιολογητικά που προσκομίσθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως, δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού της παραγράφου 2.2.3 ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής...» και «2.4.6 Λόγοι απόρριψης προσφορών Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: 0 α) η οποία, με την επιφύλαξη του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 περί συμπλήρωσης, αποκλίνει από απαραίτους όρους περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, ή δεν υποβάλλεται εμπρόθεσμα με τον τρόπο και με το περιεχόμενο που ορίζεται στην παρούσα και συγκεκριμένα [...] β) η οποία περιέχει ατελείς, ελλιπείς, ασαφείς ή λανθασμένες πληροφορίες ή τεκμηρίωση, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο ΕΕΕΣ, εφόσον αυτές δεν επιδέχονται συμπλήρωση, διόρθωση, αποσαφήνιση ή διευκρίνιση, ή εφόσον επιδέχονται, δεν έχουν αποκατασταθεί από τον προσφέροντα εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας σύμφωνα με το άρθρο 102 του ν. 4412/2016 και την παράγραφο 3.1.1. της παρούσης διακήρυξης, γ) για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με την παράγραφο 3.1.1. της παρούσας και τα άρθρα 102 και 103 του ν. 4412/2016. δ) [...] η) η οποία παρουσιάζει αποκλίσεις ως προς τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης ή ελλείψεις ως προς τα δικαιολογητικά που

Αριθμός απόφασης 341/2024

ζητούνται από τα έγγραφα της παρούσης διακήρυξης, εφόσον αυτές δεν θεραπευτούν από τον προσφέροντα με την υποβολή ή τη συμπλήρωσή τους, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας, σύμφωνα με τα άρθρα 102 και 103 του ν.4412/2016, θ) εφόσον διαπιστωθεί ότι είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δε συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν.4412/2016, ι) για την οποία ο προσφέρων δεν παράσχει, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν σχετικής πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής, εξηγήσεις αναφορικά με την τιμή ή το κόστος που προτείνει σε αυτήν, στην περίπτωση που η προσφορά του φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή σε σχέση με τις υπηρεσίες, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 88 του ν.4412/2016, ια) [...]. Στο δε Παράρτημα VI της οικείας Διακήρυξης παρατίθεται Υπόδειγμα εγγυητικής επιστολής συμμετοχής, δυνάμει του οποίου η τυχόν εκδοθείσα εγγυητική επιστολή θα πρέπει να απευθύνεται προς την ... Τέλος, στο άρθρο 1.1. της εν θέματι Διακήρυξης προβλέπεται ότι αναθέτουσα Αρχή είναι η ...

9. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι η αναγραφή, στο σώμα της κατατιθέμενης από το συμμετέχοντα στο διαγωνισμό εγγυητικής επιστολής, των στοιχείων που ορίζονται στα προεκτεθέντα άρθρα 72 του ν.4412/2016 και 2.2.2 της διακήρυξης, αποτελεί στοιχείο του κύρους της εγγυητικής επιστολής και, συνακόλουθα, προϋπόθεση του κύρους της αντίστοιχης προσφοράς. Τούτο δε διότι, διά της μνείας στην εγγυητική επιστολή των ανωτέρω στοιχείων, καθορίζεται με ακρίβεια η έκταση της εγγυητικής ευθύνης του εκδότη της και διασφαλίζεται η εξυπηρέτηση του σκοπού, στον οποίο αποβλέπει η θέσπιση της εγγυητικής επιστολής ως μέσου παροχής εγγύησης εκ μέρους του υποψήφιου αναδόχου. Ο σκοπός δε αυτός συνίσταται στην άμεση και απρόσκοπτη καταβολή στον κύριο του έργου του ποσού της εγγυητικής επιστολής, για την περίπτωση αθέτησης, εκ μέρους του μετέχοντος στη δημοπρασία, των συναφών υποχρεώσεών του. Σε περίπτωση, όμως, κατά την οποία δεν ελλείπει παντελώς η μνεία ενός από τα απαραίτητα για το κύρος της εγγυητικής επιστολής στοιχεία ή κάποιο από τα στοιχεία αυτά παρατίθεται, από πρόδηλη γραφική παραδρομή, κατά τρόπο μερικώς ανακριβή, η πλημμέλεια αυτή θεωρείται επουσιώδης και δεν καθιστά απαράδεκτη την προσφορά, εφόσον από τα λοιπά μνημονευόμενα στην

Αριθμός απόφασης 341/2024

εγγυητική επιστολή στοιχεία, σε συνδυασμό λαμβανόμενα, προκύπτει, κατά τρόπο μη επιδεχόμενο εύλογη αμφιβολία, ότι η παρασχεθείσα εγγυητική επιστολή αφορά πράγματι στην προκηρυχθείσα υπηρεσία (βλ. ΕΛΣυν 1330/2018, Ε.Σ. Τμ. Μείζ. - Επταμ. Σύνθ. 3148/2012).

10. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους, η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (ΟΛΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).

11. Επειδή, η αρχή της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει, περαιτέρω, ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπον ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση.

12. Επειδή, η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους. Σύμφωνα, δε, με την εν λόγω αρχή, δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

Αριθμός απόφασης 341/2024

13. Επειδή, περαιτέρω, η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας αντιτίθενται, επίσης, σε κάθε διαπραγμάτευση μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και ενός προσφέροντος στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης, πράγμα που συνεπάγεται ότι, κατ' αρχήν, μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής, είτε του προσφέροντος. Περαιτέρω μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής είτε του προσφέροντος (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31), ή να αντικατασταθεί με νέα (βλ. ο.π C-599/10 σκέψη 40 C-336/12, σκέψη 36) οπότε οιαδήποτε ερώτηση προς διευκρίνιση/συμπλήρωση μπορεί μόνο να έχει ως αποτέλεσμα την άρση ασάφειας και όχι την τροποποίηση της εν θέματι προσφοράς ή την υποβολή μη νομίμως υποβληθέντος εγγράφου ή στοιχείου (βλ. σχετικές αποφάσεις της 11ης Μαΐου 2017, Archus and Gama, C- 131/2016, της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36) Κατά την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας της αναθέτουσας αρχής όσον αφορά το αίτημα παροχής διευκρινήσεων, πρέπει να μεταχειριστεί τους υποψήφιους με ισότιμο και ειλικρινή τρόπο, έτσι ώστε μια αίτηση διευκρίνισης να μη δύναται, κατά το πέρας της διαδικασίας επιλογής των προσφορών και λαμβανομένου υπόψη του αποτελέσματός της, να έχει περιανάγει αδικαιολόγητα σε ευμενή ή δυσμενή θέση τον υποψήφιο ή τους υποψήφιους που αποτέλεσαν το αντικείμενο της αίτησης αυτής (βλ. ο.π C-599/10, σκέψη 41, C-336/12 σκέψη 37) ήτοι οφείλει να σέβεται τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, της διαφάνειας και της αναλογικότητας» (βλ. απόφαση του ΔΕΕ της 25.2.2018, MA.T.I. SUD, C-523/16, EU:C:2018:122, σκ. 48-49 και μεταξύ άλλων Απόφαση ΑΕΠΠ 1386/2021, σκ.46, 1850_1851_1852/2021 σκ. 32). Επομένως, μια αίτηση διευκρίνισης δεν μπορεί να θεραπεύσει την παράλειψη παροχής πληροφοριών/εγγράφων των οποίων η κοινοποίηση/κατάθεση ήταν απαραίτητη βάσει των εγγράφων της οικείας σύμβασης, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να ελέγχει αυστηρώς αν τηρήθηκαν τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει (βλ., συναφώς,

Αριθμός απόφασης 341/2024

C 336/12, σκέψη 40, της 11ης Μαΐου 2017, Archus και Gama, C- 131/16, EU:C:2017:358, σκέψη 33 και της 28ης Φεβρουαρίου 2018 MA.T.I. SUD SpA C-523/16 και C-536/16 σκ.51, C 309/18, της 2ας Μαΐου 2019 Lavorgna Srl σκ.22 εκδοθείσας υπό την ισχύ της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ΣΕ 147/22 σκ.34).

14. Επειδή, περαιτέρω το νέο άρθρο 102 του ν. 4412/2016, όπως αυτό διαμορφώθηκε δυνάμει του άρθρου 42 του ν. 4782/2021, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει τη θεραπεία οποιασδήποτε ελλείψεως των προσφορών. Η θεμιτή πρόνοια του Έλληνα νομοθέτη για τη διάσωση των προσφορών και των διαγωνισμών δεν μπορεί να καταλήγει σε καταστρατήγηση της εν προκειμένω πάγιας νομολογίας του ΔΕΕ επί των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας τις οποίες άλλωστε, αφενός, μνημονεύει ρητά το ίδιο το αρ. 42 ν. 4782/2021, αφετέρου, στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4782/2021 στο άρ.42 ομοίως ρητά αναγράφεται ότι «η προτεινόμενη τροποποίηση αποτελεί ουσιαστική μετατόπιση του εθνικού θεσμικού πλαισίου πλησιέστερα προς το πνεύμα της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ (παρ. 3άρθρου 56) της οποίας τη διατύπωση, ουσιαστικά, υιοθετεί». Εξάλλου, η Οδηγία 2014/24/ΕΕ στην αιτιολογική σκέψη 2 ρητά αναφέρει ότι στους σκοπούς της συγκαταλέγεται και η κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου και ενσωμάτωση ορισμένων πτυχών από τη σχετική πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δε πάγια νομολογία του ΔΕΕ ακόμη και μετά τη θέση σε ισχύ της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ επί του ζητήματος των διευκρινήσεων είναι ότι μια αίτηση διευκρίνισης δεν μπορεί να θεραπεύσει την παράλειψη παροχής πληροφοριών/εγγράφων των οποίων η κοινοποίηση είχε τεθεί επί ποινή απόρριψης της προσφοράς υπό την προϋπόθεση ότι η οικεία απαίτηση είχε τεθεί με σαφήνεια. Τα ανωτέρω επιρρωνύονται και από τη σκ. 93 της Απόφασης ΔΕΕ της 7ης Σεπτεμβρίου 2021 στην υπόθεση C-927/19, όπου, επαναλαμβάνοντας τη νομολογία που παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη, ρητά αναφέρεται « Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 114), η οποία στηρίζεται ιδίως στην αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και πρέπει να εφαρμόζεται κατ' αναλογία στο πλαίσιο του

Αριθμός απόφασης 341/2024

ως άνω άρθρου 56, παράγραφος 3 (ενν. της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ που ενσωματώθηκε με το αρ. 102 ν. 4412), η αίτηση διευκρινίσεως που υποβάλλεται σε οικονομικό φορέα δυνάμει της διατάξεως αυτής δεν μπορεί, εντούτοις, να θεραπεύσει την παράλειψη προσκομίσεως εγγράφων ή παροχής πληροφοριών των οποίων η κοινοποίηση ήταν απαραίτητη βάσει των εγγράφων της σύμβασης, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να τηρεί αυστηρά τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει.

15. Επειδή, με το μόνο λόγο της προσφυγής, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία αποκλείστηκε η προσφορά της από τη συνέχεια του διαγωνισμού, τυγχάνει ακυρωτέα λόγω πλημμελούς αιτιολογίας, διότι με αυτήν κρίθηκε εσφαλμένα, ότι σε ό,τι αφορά την εγγυητική της επιστολή συμμετοχής, η παράλειψη αναγραφής της πλήρους επωνυμίας της αναθέτουσας αρχής προς την οποία απευθύνεται συνιστά μία ουσιώδη παράλειψη, η οποία δεν θα μπορούσε να συμπληρωθεί μετά από σχετική πρόσκληση της Αναθέτουσας Αρχής. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και της εν θέματι Διακήρυξης και με πλημμελή αιτιολογία αποφάσισε η Αναθέτουσα Αρχή την απόρριψη της προσφοράς της, καθότι το υπ' αριθμ. ... γραμμάτιο συστάσεως εγγυοδοτικής παρακαταθήκης του ... που προσκόμισε ήταν απόλυτα σύννομο και σύμφωνο με τις προβλέψεις της εν θέματι Διακήρυξης, από δε το τελευταίο προκύπτει εναργώς η Αναθέτουσα Αρχή, ήτοι η ... στην οποία απευθύνεται, όπως προκύπτει και από το άρθρο 1.1 της εν θέματι Διακήρυξης. Δηλαδή, στην εν λόγω εγγύηση συμμετοχής αναγράφεται τόσο η διαγωνιστική διαδικασία, όσο και η αναθέτουσα αρχή στην οποία απευθύνεται, όπως αυτή προσδιορίζεται στο άρθρο 1.1. της Διακήρυξης και συγκεκριμένα στο πεδίο «επωνυμία» της Αναθέτουσας Αρχής όπου αναφέρεται και κατονομάζεται η ... «...» ως αναθέτουσα Αρχή του εν λόγω διαγωνισμού. Συνεπώς, αναγράφοντας στο σχετικό πεδίο της εγγύησης συμμετοχής της την ... ως αναθέτουσα αρχή του προκείμενου διαγωνισμού, συμμορφώνεται κατά τους ισχυρισμούς της, πλήρως με την πρόβλεψη της Διακήρυξης και σε κάθε περίπτωση ουδεμία ασάφεια ή αμφιβολία προκύπτει ως προς την αναθέτουσα αρχή στην οποία αυτή απευθύνεται. Έτι περαιτέρω, σε κάθε περίπτωση στην ένδειξη «με σκοπό» της εγγύησης συμμετοχής της

Αριθμός απόφασης 341/2024

αναφέρεται ρητά ότι προορίζεται για την «...». Δηλαδή, ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι ακόμη και στην περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι η αναφορά της «...» ως αναθέτουσας αρχής – παρότι αυτή αναφέρεται ρητά στη Διακήρυξη - δεν επαρκεί, συμπληρώνεται εν προκειμένω από την σχετική αναγραφή της προσφεύγουσας στο πεδίο «σκοπός», όπου και συγκεκριμενοποιείται προς άρση και της παραμικρής αμφιβολίας ότι η παρούσα εγγύηση συμμετοχής αφορά το ... Επικουρικά δε προβάλλει ότι σε κάθε περίπτωση εφαρμοστέο τυγχάνει εν προκειμένω το άρθρο 102 ν. 4412/2016 και τούτο διότι (θα) πρόκειται αναμφίβολα περί προδήλως επουσιώδους πλημμέλειας, δυνάμενης να αρθεί, αφ'ής στιγμής στην επίμαχη εγγύηση συμμετοχής προσδιορίζονται η διαγωνιστική διαδικασία, η Επωνυμία της Αναθέτουσας Αρχής και ο σκοπός της, ήτοι «...». Τέλος, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρακατάθεση στο ... αφενός δεν ταυτίζεται με την εγγυητική επιστολή και συνιστά διακριτό τρόπο συμμετοχής στον διαγωνισμό που δεν περιλαμβάνεται στις εγγυήσεις στις οποίες πρέπει να αναγράφονται τα αναγκαία στοιχεία, αφετέρου παρέχει υπέρτερη ασφάλεια και εγγύηση σε αυτόν που κατέχει το πρωτότυπο έγγραφο αυτής της παρακατάθεσης, δεδομένου ότι ο κάτοχος του μπορεί να αξιώσει το αναγραφόμενο χρηματικό ποσό οποτεδήποτε.

16. Επειδή, από τη ρητή και σαφή διατύπωση των προμνημονευθέντων όρων της διακήρυξης, ιδίως δε του άρθρου 2.2.2. αυτής και του άρθρου 72 του ν. 4412/2016, σαφώς προκύπτει ότι οι προσφέροντες οφείλουν να προσκομίσουν εγγυητική επιστολής συμμετοχής 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στο σχετικό Υπόδειγμα του Παραρτήματος VI της οικείας Διακήρυξης, μεταξύ των οποίων τυγχάνει και η επωνυμία της αναθέτουσας αρχής στην οποία απευθύνεται. Η ως άνω απαίτηση της διακήρυξης δεν καταλείπει περιθώριο αντίθετης ερμηνείας. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα κατέθεσε το υπ' αριθμ. ... γραμμάτιο συστάσεως εγγυοδοτικής παρακαταθήκης του ... το οποίο ως προς την αναθέτουσα αρχή στην οποία απευθύνεται αναφέρει την ... και όχι την πλήρη επωνυμία αυτής, όπως αναφέρεται στο προεκτεθέν Υπόδειγμα εγγυητικής επιστολής, ήτοι ... Για τον λόγο αυτό εξάλλου η Αναθέτουσα Αρχή απέρριψε την προσφορά της

Αριθμός απόφασης 341/2024

προσφεύγουσας με την εξής αιτιολογία: «Στην εγγύηση συμμετοχής, ήτοι το γραμμάτιο συστάσεως εγγυοδοτικής παρακαταθήκης του ... που εμπροθέσμως προσκόμισε η συμμετέχουσα στο διαγωνισμό εταιρεία «...», με το διακριτικό τίτλο «...» (Α.Φ.Μ.:...), ο προσδιορισμός της Αναθέτουσας Αρχής, είναι ελλιπής. Συγκεκριμένα, στο εν λόγω γραμμάτιο, που εξέδωσε το ... παραπλεύρως της φράσης «ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ ΠΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΤΗΝ: 22-11-2023 ΑΠΟ» αναγράφεται (ως Αναθέτουσα Αρχή) η ένδειξη «...», ενώ Αναθέτουσα Αρχή του εν λόγω Διαγωνισμού είναι, σύμφωνα με το Κεφάλαιο 1.1. υπό τον υπότιτλο «Είδος Αναθέτουσας Αρχής» της με αριθμό .../25-10-2023 Διακήρυξης, όπως ορθώς επαναλήφθηκε στις 03-11-2023, η Κατά συνέπεια, και ενόψει της διάταξης του άρθρου 72 παρ. 12 στ. γ' του ν. 4412/2016, ως ισχύει σήμερα, που ορίζει ότι οι εγγυήσεις, συμμετοχής, μεταξύ άλλων, πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνουν την Αναθέτουσα Αρχή στην οποία απευθύνονται, η προσφορά της ανωτέρω συμμετέχουσας εταιρείας κρίθηκε απορριπτή».

17. Επειδή, όμως, από την επισκόπηση της ως άνω εγγύησης συμμετοχής, ως ορθώς ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, συνάγεται εναργώς ότι αναγράφεται ρητά τόσο η Αναθέτουσα Αρχή, ήτοι η ..., όπως αυτή έχει ορισθεί από το άρθρο 1.1 της εν θέματι Διακήρυξης, όπου σαφώς έχει ορισθεί η τελευταία ως Αναθέτουσα Αρχή και όχι το ... το οποίο έχει ορισθεί απλώς ως επισπεύδουσα Υπηρεσία, όσο και η διαγωνιστική διαδικασία, για την οποία εκδόθηκε το εν λόγω γραμμάτιο εγγύησης. Εξάλλου, το εν λόγω ... συνιστά μία από τις πλείστες Υπηρεσίες που υπάγονται στην Αναθέτουσα Αρχή ..., σύμφωνα με το δημοσιευμένο οργανόγραμμά της, μη έχουσα νομική προσωπικότητα και, επομένως, η οποιαδήποτε εγγυητική επιστολή μπορεί να εκδοθεί μόνο υπέρ της ... και να εισπραχθεί μόνο από την τελευταία και όχι από την εκάστοτε υπηρεσία της. Σε κάθε δε περίπτωση, η μη πλήρης αναγραφή της επωνυμίας της Αναθέτουσας Αρχής, ως αυτή προβλέπεται στο υπόδειγμα την εγγυητικής επιστολής που τίθεται στην οικεία διακήρυξη, δεν θα μπορούσε να οδηγήσει σε άνευ ετέρου απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας, καθόσον αυτή συνιστά επουσιώδη πλημμέλεια, σύμφωνα με το προεκτεθέντα, δυνάμενη να διορθωθεί κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016. Και τούτο διότι εν προκειμένω, δεν ελλείπει παντελώς η μνεία ενός από τα

Αριθμός απόφασης 341/2024

απαραίτητα για το κύρος της εγγυητικής επιστολής στοιχεία, ήτοι η επωνυμία της αναθέτουσας αρχής, αλλά αντιθέτως αυτή παρατίθεται, από πρόδηλη γραφική παραδρομή, κατά τρόπο μερικώς ανακριβή. Λαμβανομένου δε υπόψιν ότι α) από τα λοιπά μνημονευόμενα στην εγγυητική επιστολή στοιχεία, και κυρίως τον σκοπό έκδοσής της, σε συνδυασμό λαμβανόμενα, προκύπτει, κατά τρόπο μη επιδεχόμενο εύλογη αμφιβολία, ότι η παρασχεθείσα εγγυητική επιστολή αφορά πράγματι στην προκηρυχθείσα υπηρεσία, β) η ίδια πλημμέλεια δεν επηρεάζει την εγκυρότητα της εγγυητικής επιστολής [η οποία, άλλωστε, ελέγχεται από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ.5 ν. 4412/2016] και δεν εμποδίζει την κατάπτωσή της όταν συντρέξει νόμιμη περίπτωση, γ) η ίδια πλημμέλεια δεν προσδίδει στην προσφορά της προσφεύγουσας αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις λοιπές προσφορές, καθόσον η τυχόν συμπλήρωση αφορά σε στοιχείο του οποίου είναι αντικειμενικώς εξακριβώσιμος ο χρόνος ισχύος πριν τη λήξη της προθεσμίας υποβολής προσφορών) και δ) σύμφωνα με προαναφερόμενα στην εγγυοδοτική παρακαταθήκη ο οφειλέτης έχει παρακαταθέσει το αντίστοιχο χρηματικό (ΔεφΑθ 1775/2021). Συνεπώς, η Αναθέτουσα Αρχή μη νομίμως και με πλημμελή αιτιολογία απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας, πριν την καλέσει σε συμπλήρωση της εγγυητικής της επιστολής, βάσει του άρθρου 102 του ν. 4412/2016, γενομένου δεκτού του σχετικού λόγου της προσφυγής ως βασίμου και απορριπτομένων των περί αντιθέτου ισχυρισμών της Αναθέτουσας Αρχής και της παρεμβαίνουσας.

18. Επειδή κατόπιν των ανωτέρω, η προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, να απορριφθεί η παρέμβαση, να ακυρωθεί η προσβαλλομένη απόφαση, καθ' ο μέρος απορρίφθηκε η προσφορά της προσφεύγουσας, να αναπεμφθεί η υπόθεση στην Αναθέτουσα Αρχή προκειμένου να ζητήσει η τελευταία από την προσφεύγουσα συμπλήρωση της εγγυητικής επιστολής της, σύμφωνα με το υπόδειγμα εγγυητικής επιστολής του Παραρτήματος IV της διακήρυξης και να επιστραφεί το παράβολο που η προσφεύγουσα κατέβαλε για την άσκηση της προσφυγής της.

Για τους λόγους αυτούς

Αριθμός απόφασης 341/2024

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. .../11.12.2023 απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής, , καθώς και την ενσωματωθείσα σε αυτήν υπ' αριθμ. .../5.12.2023 απόφασή της, καθ' ο μέρος κρίθηκε απορριπτέα η προσφορά της προσφεύγουσας και αναπέμπει την υπόθεση στην Αναθέτουσα Αρχή, προκειμένου αυτή να καλέσει την προσφεύγουσα προς συμπλήρωση της εγγυητικής επιστολής της, κατά τα διαλαμβανόμενα ειδικότερα στο σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 29-01-2024 και εκδόθηκε στις 19-2-2024 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο Πρόεδρος

Ιωάννης Λαμπρόπουλος

Η γραμματέας

Φωτεινή Μαραντίδου